

Nad rzeką Czarną - w miejscowości Ruszenice

Ruszenice są **miejscowością sołecką** nad rzeką Czarną w Gminie Żarnów, położoną przy drogach powiatowych nr 1504E i 1505E oraz przy drodze gminnej. W skład sołectwa wchodzi wieś **Ruszenice-Kolonia**. W 2013 roku w Ruszenicach mieszkało **101 osób**, a w Ruszenicach - Kolonii - **33 osoby**. Od czasów zaborów do 1954 roku, wieś należała do **gminy Machory** z siedzibą w Marcinkowie. W latach 1954 - 1959 wieś była siedzibą **gromady Ruszenice**, w latach 1960 - 1972 należała do **gromady Skórkowice**, a w wyniku reformy 1973 roku została włączona do **gminy Żarnów**. Wieś wchodzi w skład **parafii św. Łukasza w Skórkowicach** w dekanacie żarnowskim i w diecezji radomskiej. Dzieje wsi sięgają czasów średniowiecza, gdy należała do kasztelanii żarnowskiej. O jej istnieniu pisał Jan Łaski, arcybiskup gnieźnieński i prymas Polski w „*Liber Beneficiorum*”. Wieś nosiła wtedy nazwę „*Ruschinicze*”, a dziesięcinę z niej opłacano kanonii kurzelowskiej. Należała do **Jadwigi z Ruschinicz**, a później do zamożnych rodów **Giżyckich** herbu **Gozdawa**, **Drzewieckich** oraz **Russińskich** vel **Russieńskich**.

16 września 1655 roku pod Żarnowem - w czasach „potopu” - doszło do wielkiej **bitwy ze Szwedami**, w której wojska polskie pod wodzą **Jana Kazimierza** poniosły klęskę. Armią szwedzką dowodził **Karol Gustaw**. Resztki wojsk polskich uciekły na zachód, gdzie **pod Ruszenicami** doszło do zbrojnej **potyczki**, w której rozproszono oddziały **pospolitego ruszenia**, a okoliczne wsie spalono. Mieszkańców wymordowano, a ich dobytek rozgrabiono. Wieś jednak odbudowano, w **1827 roku** mieszkało w niej 292 włościan (w 47 zagrodach), a w **1880 roku** - 296 osób. We wsi istniał dwór i **folwark** o obszarze **1725 mórg** (1 morga = 0,56 ha), w skład którego wchodziło 5 budynków murowanych i 13 drewnianych. Miejscowi chłopci gospodarowali na 273 morgach ziemi. Ruszenice zaliczano do **Staropolskiego Okręgu Przemysłowego**. Wieś słynęła z pokładów **piaskowca**, **młynów** i „*fryszerki żelaznej z dwiema kuźnicami*”, w której w 1875 roku wyprodukowano **3400 pudów „żelaza kutego”** (1 pud = 16,38 kg). W 1920 roku w Ruszenicach założono **szkołę**, istniejącą do lat siedemdziesiątych XX wieku.

Z dziejów miejscowości Antoniów...

Antoniów jest **miejscowością sołecką**, położoną przy drodze powiatowej nr 3125E (Marcinków - Grębenice). W 2013 roku we wsi mieszkały 124 osoby. Miejscowość została założona w **I połowie XIX wieku**, jako kolonia, wynikająca z **kontraktu wieczysto - dzierżawnego**, opartego na czynszu pieniężnym, zawartego przez dziedzica z włościanami, pragnącymi gospodarować na swej własnej ziemi. Gospodarstwa chłopskie założono na tzw. **karczunkach leśnych i polach uprawnych**. Nowo założoną wieś zasiedlili jednak bardzo światli ludzie, bowiem wkrótce - w latach sześćdziesiątych XIX wieku - założono tutaj **szkołę elementarną**, przeniesioną później do sąsiedniej wsi **Chelsty**. Do 1954 roku, wieś należała do **gminy Machory** z siedzibą w Marcinkowie, a w latach 1954 - 1972 wieś wchodziła w skład **gromady Marcinków**, a w wyniku reformy administracyjnej, przeprowadzonej w 1973 roku, została ostatecznie włączona do **gminy Żarnów**.

W Antoniowie znajduje się **Dom Ludowy**, od wielu lat służący lokalnej społeczności. Wieś znajduje się w sąsiedztwie parafialnej wsi **Chelsty**.

W otoczonych lasami Myślaborzu i Widuchu...

Myślibórz jest **miejscowością sołecką** w Gminie Żarnów, położoną przy drogach gminnych. W 2013 roku we wsi mieszkało **97 osób**. W skład sołectwa wchodzi wieś **Widuch** z **32 mieszkańcami**. Od czasów zaborów do 1954 roku, wieś należała do **gminy Machory** z siedzibą w Marcinkowie. W latach 1954-1972 Myślibórz należał do **gromady Marcinków**, a w 1973 roku został włączony do **gminy Żarnów**. Wieś wchodzi w skład **parafii św. Mikołaja w Żarnowie** w dekanacie żarnowskim i w diecezji radomskiej. Myślibórz ma bogatą historię, sięgającą czasów **średniowiecza**. Wieś należała do kasztelanii żarnowskiej. O jej istnieniu pisali **Jan Długosz** i **Jan Łaski** - prymas i arcybiskup gnieźnieński w swoim dziele „*Liber Beneficiorum*”. W XV wieku właścicielem wsi był **Jan Giżycki** herbu **Gozdawa**. Część włościan oddawała **dziesięcinę** arcybiskupom gnieźnieńskim, a część - prebendzie turebskiej przy katedrze sandomierskiej. Dochody z **folwarku** trafiały do parafii w Żarnowie i służyły na utrzymanie miejscowych wikariuszy.

W Myślaborzu znajdowały się pokłady **rudy żelaza** i kamieniołomy **piaskowca**. W **1827 roku** we wsi było 12 domów, w których mieszkało 163 włościan, a w **1887 roku** - 25 domów i 175 mieszkańców. Liczba ludności byłaby większa, gdyby nie **epidemie cholery**, które powodowały śmierć chłopów. Pod koniec XIX wieku, obszar **folwarku** wynosił 1253 morgi, a grunty włościan miały powierzchnię 214 mórg (1 morga = 0,56 ha). Folwark należał do dóbr **barona Fraenkla** z rodu przemysłowców warszawskich pochodzenia żydowskiego, a w XX wieku dwór należał do rodziny Chmielewskich. Do dóbr Myślibórz należały kolonie wieczysto - dzierżawne: **Władysławów** - 310 mórg oraz **Widuch (Buhaj)** - 74 morgi. W 1918 roku we wsi Widuch założono **szkołę**, przeniesioną w 1925 roku do Myślaborza. Rejon Myślaborza wchodził w skład **Staropolskiego Okręgu Przemysłowego** i słynął z lasów oraz **złóż** glin ceramicznych i ilów ogniotrwałych. W Myślaborzu znajduje się mała **świątlica wiejska**, a w Widuchu - **pomnik ku czci 25 pp AK**.

O wsi Wierzchowisko ze śladami historii...

Wierzchowisko to znana **miejscowość sołeczka** w południowo - wschodniej części gminy Żarnów, położona wzdłuż dróg gminnych. W 2013 roku we wsi mieszkało **96 osób**. Od czasów zaborów do 1954 roku, miejscowość należała do **gminy Sworzyce** (początkowo w powiecie opoczyńskim, a potem koneckim), z siedzibą w Soczówkach, a później w Grabkowie. W latach 1954 - 1972 należała do **gromady Grabków** (obecnie w powiecie koneckim), a w wyniku reformy administracyjnej 1973 roku, wieś przyłączono do **gminy Żarnów**. Wieś wchodzi w skład **parafii św. Anny w Bednie** w dekanacie żarnowskim i w diecezji radomskiej. Miejscowość szczyty się bogatymi dziejami, sięgającymi **XVI wieku**. Wieś należała do kasztelanii żarnowskiej, a w przeszłości nosiła nazwę „*Wierzchowiska*”. Słynęła z dużego dworu ziemiańskiego. O istnieniu wsi Wierzchowisko pisał **Jan Łaski** - arcybiskup gnieźnieński i prymas Polski w „*Liber Beneficiorum*”. Na początku XVI wieku dziesięcinę z całej wsi pobierali proboszczowie z Bedna.

Właścicielami wsi był znany **ród Bedleńskich** vel **Bedlińskich** herbu **Leliwa**, a w 1577 roku Wierzchowisko było własnością **Piotra Regnowskiego**. W **1827 roku** we wsi było 20 domów i 157 włościan, a w **1886 roku** - 37 domów i aż 246 mieszkańców. **Folwark** obejmował wtedy 797 mórg ziemi (1 morga = 0,56 ha), a grunty włościańskie - zaledwie 191 mórg. Obok wsi znajdowały się złoża **rud żelaza** i **pokłady piaskowca**. W skład zabudowań dworskich wchodziło 11 budynków, w tym 5 murowanych. Ostatnim właścicielem dworu był **Ludwik Michałowski**. We wsi znajduje się **świątlica wiejska**. W 1920 roku w Wierzchowisku założono **szkołę elementarną** (powstępną). Po II wojnie światowej utworzono początkowo 7-letnią, a potem 8-letnią **Szkołę Podstawową w Wierzchowisku**, istniejącą nieprzerwanie do 2000 roku. We wsi znajduje się kilka zabytkowych **kapliczek**, w tym jedna poświęcona jest żołnierzom **Powstania Warszawskiego**. Wierzchowisko słynie również z zabytkowego **parku podworskiego** z końca XIX wieku.